
Εισαγωγή στην Επιστήμη των Υπολογιστών

4ο εξάμηνο ΣΗΜΜΥ

4η ενότητα:

Αλγοριθμικές τεχνικές, αριθμητικοί υπολογισμοί

Επιμέλεια διαφανειών: Στάθης Ζάχος, Άρης Παγουρτζής

<http://www.corelab.ece.ntua.gr/courses/introcs>

Αλγόριθμος

- **Webster's** 50 χρόνια πριν: ανύπαρκτος όρος
- **Oxford's**, 1971: «erroneous refashioning of *algorism*: calculation with Arabic numerals»
- **Abu Jaffar Mohammed Ibn Musa Al-Khowarizmi**, **ابن موسى خوارزمي**, 9^{ος} αι. μ.Χ.
- Παραδείγματα:
 - Ευκλείδειος αλγόριθμος (**Ευκλείδης**, 3^{ος} αι. π.Χ.) για εύρεση ΜΚΔ
 - Αριθμοί Fibonacci (**Leonardo Pisano Filius Bonacci**, 13^{ος} αι. μ.Χ.)
 - Τρίγωνο Pascal (**Yang Hui**, 13^{ος} αι. μ.Χ.)

Αλγόριθμος (συν.)

- **Πρωταρχική έννοια.** Μέθοδος επίλυσης προβλήματος δοσμένη ως πεπερασμένο σύνολο κανόνων (ενεργειών, διεργασιών) που επενεργούν σε δεδομένα (data).
- **Πεπερασμένη εκτέλεση** (finiteness).
- Κάθε κανόνας ορίζεται επακριβώς και η αντίστοιχη διεργασία είναι συγκεκριμένη (definiteness).
- Δέχεται μηδέν ή περισσότερα **μεγέθη εισόδου (input)**.
- Δίνει τουλάχιστον ένα μέγεθος ως **αποτέλεσμα (output)**.
- Μηχανιστικά αποτελεσματικός, **εκτέλεση με “μολύβι και χαρτί”** (effectiveness).

Η ιδέα του Ευκλείδη για εύρεση ΜΚΔ δύο φυσικών αριθμών

- **if** $a > b$ **then** $\text{GCD}(a, b) := \text{GCD}(a \bmod b, b)$
 else $\text{GCD}(a, b) := \text{GCD}(a, b \bmod a)$

// $a \bmod b =$ το υπόλοιπο της διαίρεσης $a \text{ div } b$

- *Ο Ευκλείδειος αλγόριθμος είναι ο καλύτερος γνωστός αλγόριθμος για ΜΚΔ!*
- Ανοιχτό ερώτημα: είναι βέλτιστος;

Παράδειγμα εκτέλεσης του Ευκλείδειου αλγόριθμου

ΜΚΔ των	172	και	54
	10		54
	10		4
	2		4
	2		0

ΜΚΔ = 2

Αριθμοί Fibonacci

- 0, 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, ...

$$F_n = F_{n-1} + F_{n-2}$$

- Πρόβλημα: δίνεται n , υπολόγισε τον F_n
- Αναδρομή (recursion), επανάληψη (iteration), ...
- Πόσο γρήγορα μπορεί να υπολογιστεί ο F_n ;

$$O(1.618^n), O(n), O(\log n)$$

Τρίγωνο Pascal (Yang Hui)

				1				
			1		1			
		1		2		1		
	1		3		3		1	
1		4		6		4		1

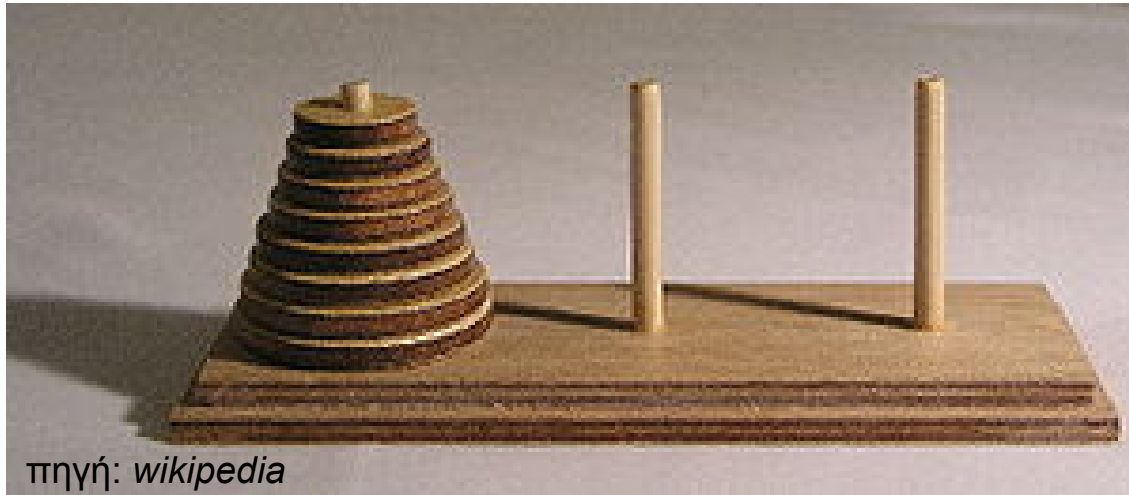
Διωνυμικοί συντελεστές / συνδυασμοί:

$$(a+b)^4 = a^4 + 4a^3b + 6a^2b^2 + 4ab^3 + b^4$$

Αλγοριθμικές τεχνικές

- Επανάληψη (Iteration)
- Αναδρομή (Recursion)
- Επαγωγή (Induction)

Πύργοι Ανόι (Hanoi Towers)

πηγή: *wikipedia*

Πύργοι Ανόι (Hanoi Towers)

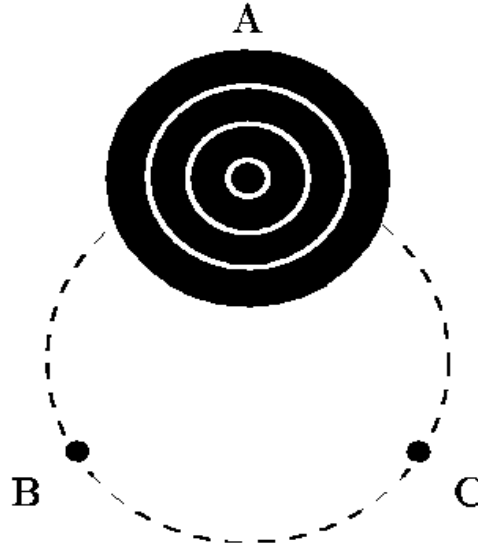

πηγή: *wikipedia*

Πύργοι Ανόι (Hanoi Towers): αναδρομή

```
procedure move_anoi(n from X to Y using Z)
begin
  if n = 1 then move top disk from X to Y
  else begin
    move_anoi(n-1 from X to Z using Y);
    move top disk from X to Y;
    move_anoi(n-1 from Z to Y using X)
  end
end
```

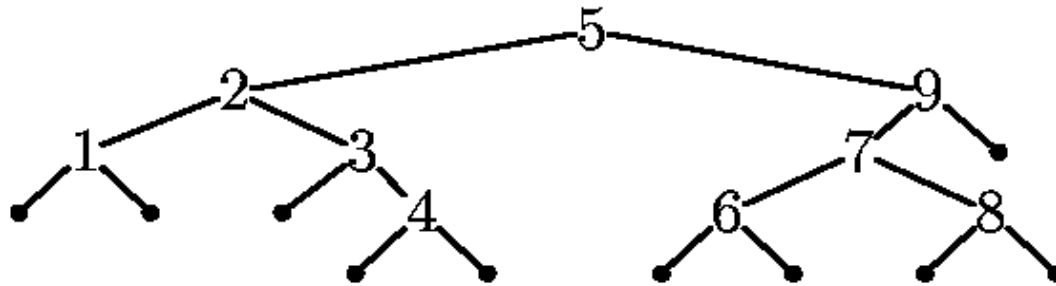
Πύργοι Ανόι (Hanoi Towers): επανάληψη

Επανάλαβε (μέχρι να επιτευχθεί η μετακίνηση):

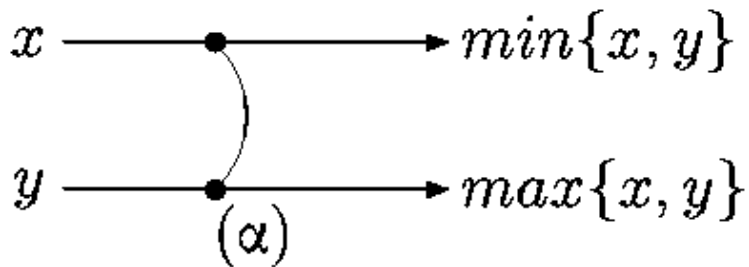
- Μετακίνησε κατά τη θετική φορά τον μικρότερο δίσκο
- Κάνε την μοναδική επιτρεπτή κίνηση που δεν αφορά τον μικρότερο δίσκο

Treesort με χρήση Binary Search Tree

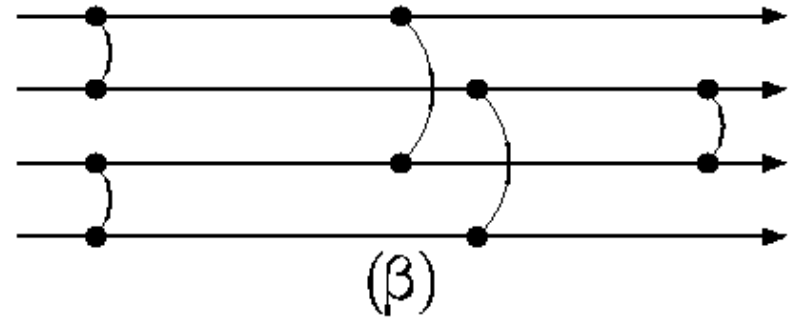


```
procedure inorder(t: treenode)
begin
  if t is not empty then
    begin
      inorder(left branch of t);
      write(element at t);
      inorder(right branch of t)
    end
  end
end
```

Δίκτυα Ταξινόμησης (Sorting Networks)

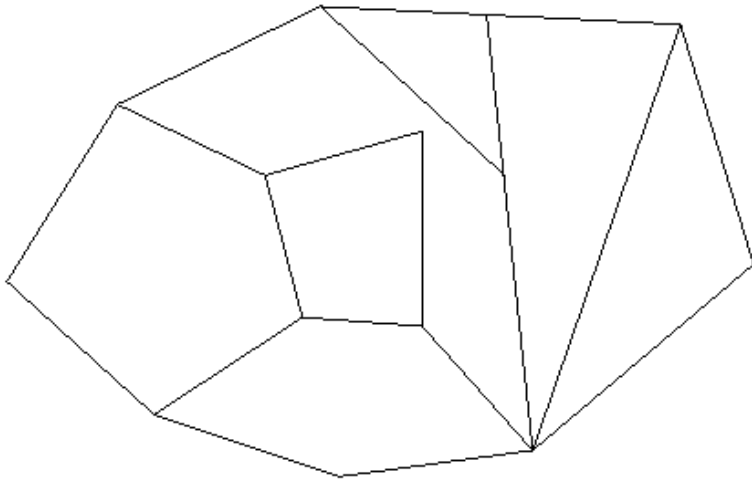
Συγκριτής

Δίκτυο ταξινόμησης
4 εισόδων

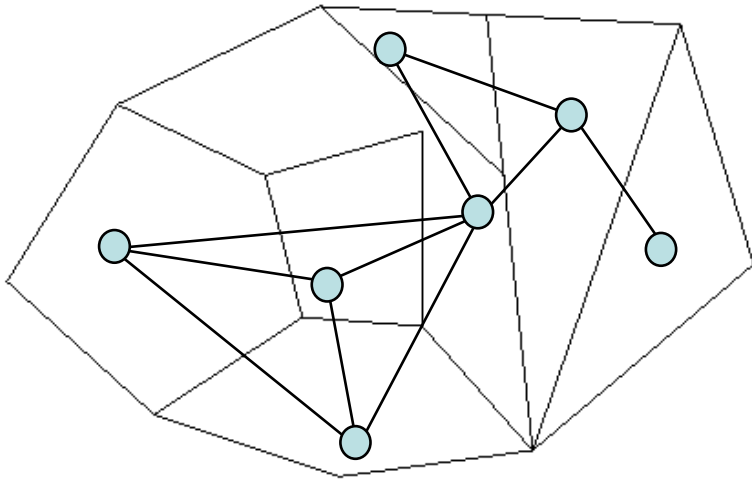
Four Color Theorem (1852-1977)

Πόσα χρώματα απαιτούνται για τον χρωματισμό όλων των χωρών, ώστε χώρες που συνορεύουν (με γραμμή για σύνορο) να έχουν διαφορετικό χρώμα;

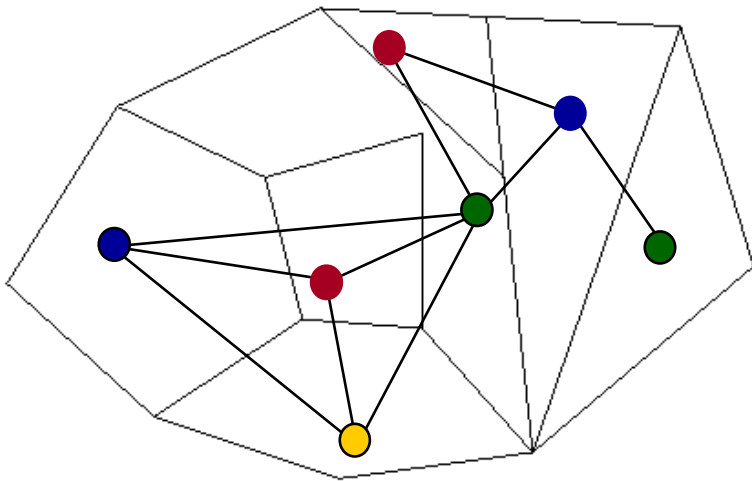
Four Color Theorem (1852-1977)

Πόσα χρώματα απαιτούνται για τον χρωματισμό όλων των χωρών, ώστε χώρες που συνορεύουν (με γραμμή για σύνορο) να έχουν διαφορετικό χρώμα;

Four Color Theorem (1852-1977)

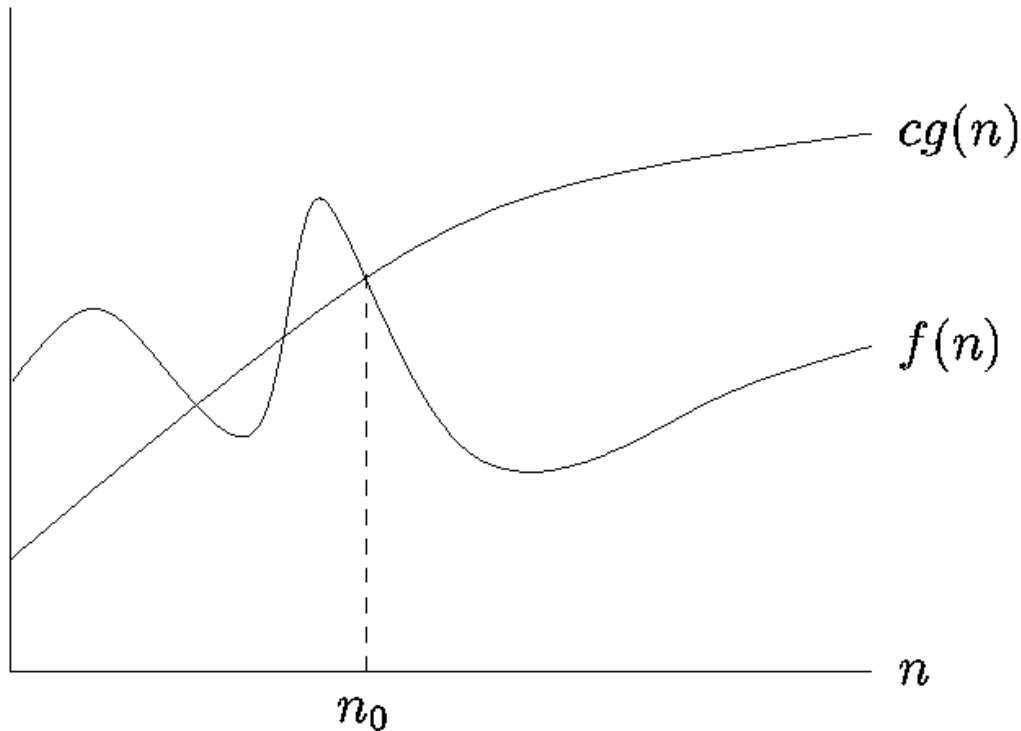
Πόσα χρώματα απαιτούνται για τον χρωματισμό όλων των χωρών, ώστε χώρες που συνορεύουν (με γραμμή για σύνορο) να έχουν διαφορετικό χρώμα;

Appel - Haken

(απόδειξη με πρόγραμμα!)

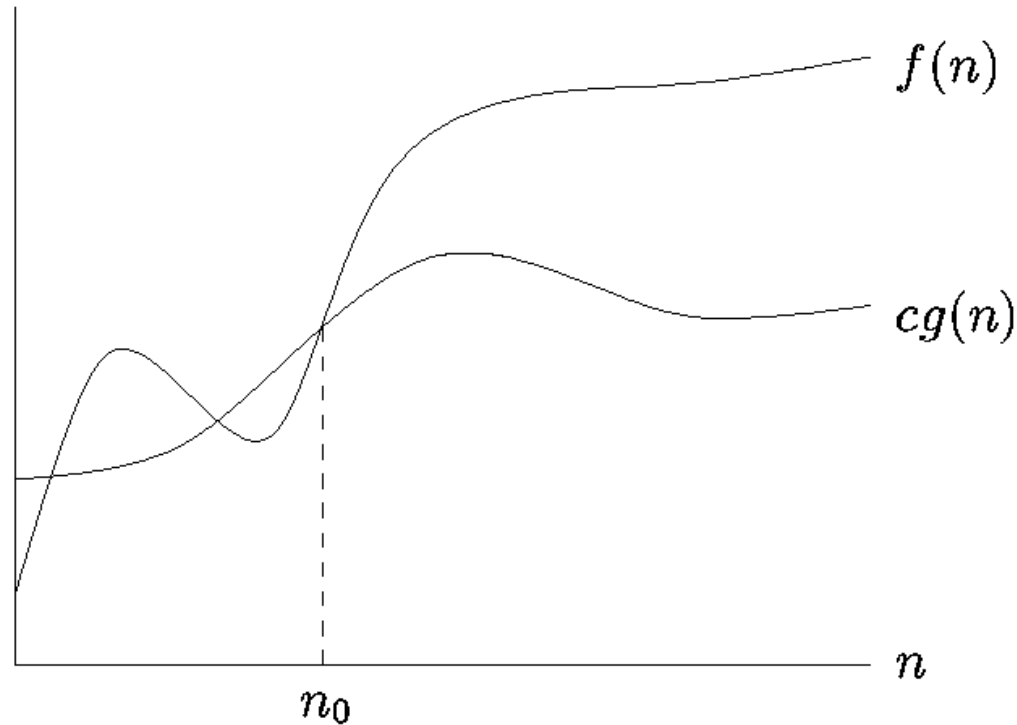
Μαθηματικοί συμβολισμοί (i)

Σχήμα 2.3: $f = O(g)$

$$O(g) = \{f \mid \exists c > 0, \exists n_0 : \forall n > n_0 \ f(n) \leq cg(n)\}$$

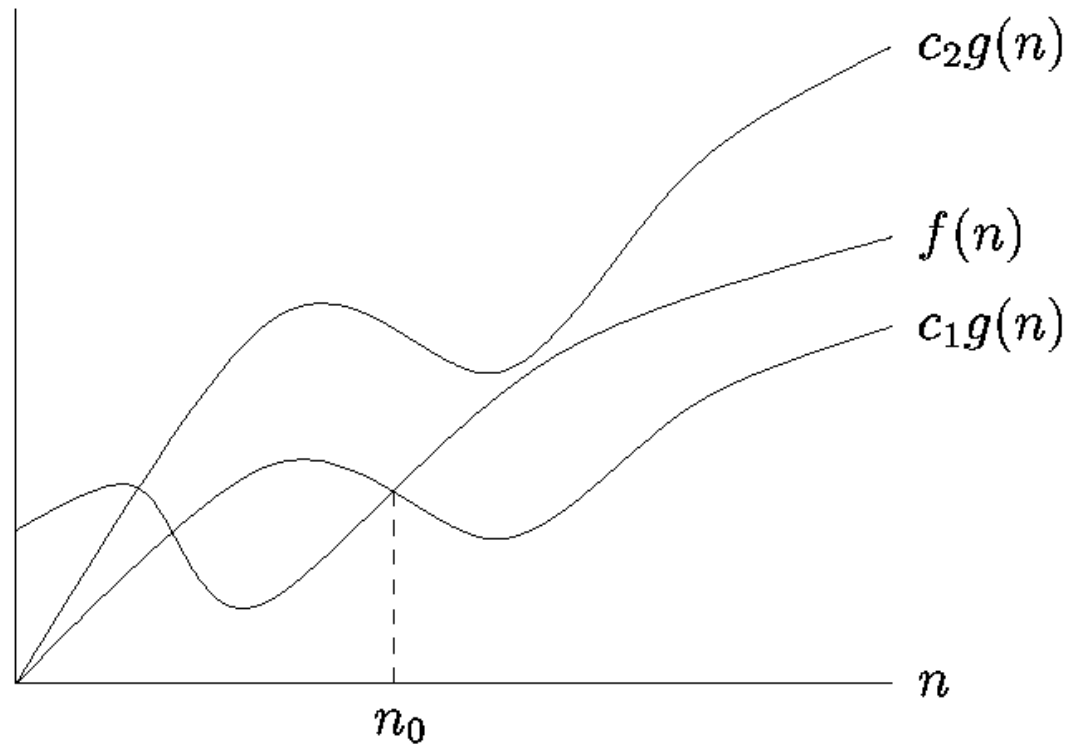
Μαθηματικοί συμβολισμοί (ii)

Σχήμα 2.4: $f = \Omega(g)$

$$\Omega(g) = \{f \mid \exists c > 0, \exists n_0 : \forall n > n_0 \ f(n) \geq cg(n)\}$$

Μαθηματικοί συμβολισμοί (iii)

Σχήμα 2.5: $f = \Theta(g)$

$$\Theta(g) = \left\{ f \mid \exists c_1 > 0, \exists c_2 > 0, \exists n_0 : \forall n > n_0 \quad c_1 \leq \frac{f(n)}{g(n)} \leq c_2 \right\}$$

Μαθηματικοί συμβολισμοί: ιδιότητες

Συχνά γράφουμε (καταχρηστικά)
 $g(n) = O(f(n))$ αντί για $g(n) \in O(f(n))$

$$\Theta(f) = O(f) \cap \Omega(f)$$

$p(n) = \Theta(n^k)$, για κάθε πολυώνυμο p

$$O(\text{poly}) = \bigcup O(n^k) \quad (\text{για όλα τα } k \in \mathbb{N})$$

Μαθηματικοί συμβολισμοί: ιδιότητες

$$\begin{aligned} O(1) &< O(\alpha(n)) < O(\log^* n) \\ &< O(\log(n)) < O(\sqrt{n}) < O(n) \\ &< O(n \log(n)) < O(n^2) < \dots < O(\text{poly}) \\ &< O(2^n) < O(n!) < O(n^n) < O(A(n)) \end{aligned}$$

Σημείωση: γράφουμε “<” αντί “⊂”.

log* n: πόσες φορές πρέπει να λογαριθμήσουμε το n για να φτάσουμε κάτω από το 1 (αντίστροφη υπερεκθετικής)

A: Ackermann.

α: αντίστροφη της A.

Πολλαπλασιασμός Ακεραίων

$$X : \begin{array}{|c|c|} \hline & \\ \hline a & b \\ \hline \end{array} = a \cdot 2^{\frac{n}{2}} + b$$

$$Y : \begin{array}{|c|c|} \hline & \\ \hline c & d \\ \hline \end{array} = c \cdot 2^{\frac{n}{2}} + d$$

$$X Y = ac \cdot 2^n + (ad + bc) \cdot 2^{\frac{n}{2}} + bd$$

Πολυπλοκότητα Πολλαπλασιασμού

$$T(n) = \begin{cases} a & , \text{για } n = 1 \\ 4T(\frac{n}{2}) + cn & , \text{για } n > 1 \end{cases}$$

$$T(n) = O(n^2)$$

Απόδειξη:

$T(n)$

$T(n/2)$

$T(n/2)$

$T(n/2)$

$T(n/2)$

$T(n/4)$

$T(n/4)$

.....

.....

.....

.....

Υψος δένδρου

$k = \lceil \log n \rceil$

$T(2)$

$T(1)$

$T(1)$

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Συνολικά: $O(n^2)$

$+ cn$

$+ 4 c(n/2)$

$+ 16 c(n/4)$

⋮

⋮

⋮

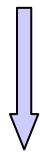
$+ 4^{(k-1)} c(n/2^{(k-1)})$

Χρον. πολ/τα

$< (4/2)^k cn$

$\leq 2^{(\log n + 1)} cn$

$= O(n^2)$

4^k 'φύλλα', χρονική πολυπλ/τα $\alpha \cdot 4^k = O(n^2)$

Βελτιωμένος Πολλαπλασιασμός (Gauss-Karatsuba)

$$(ad + bc) = [(a - b)(d - c) + ac + bd]$$

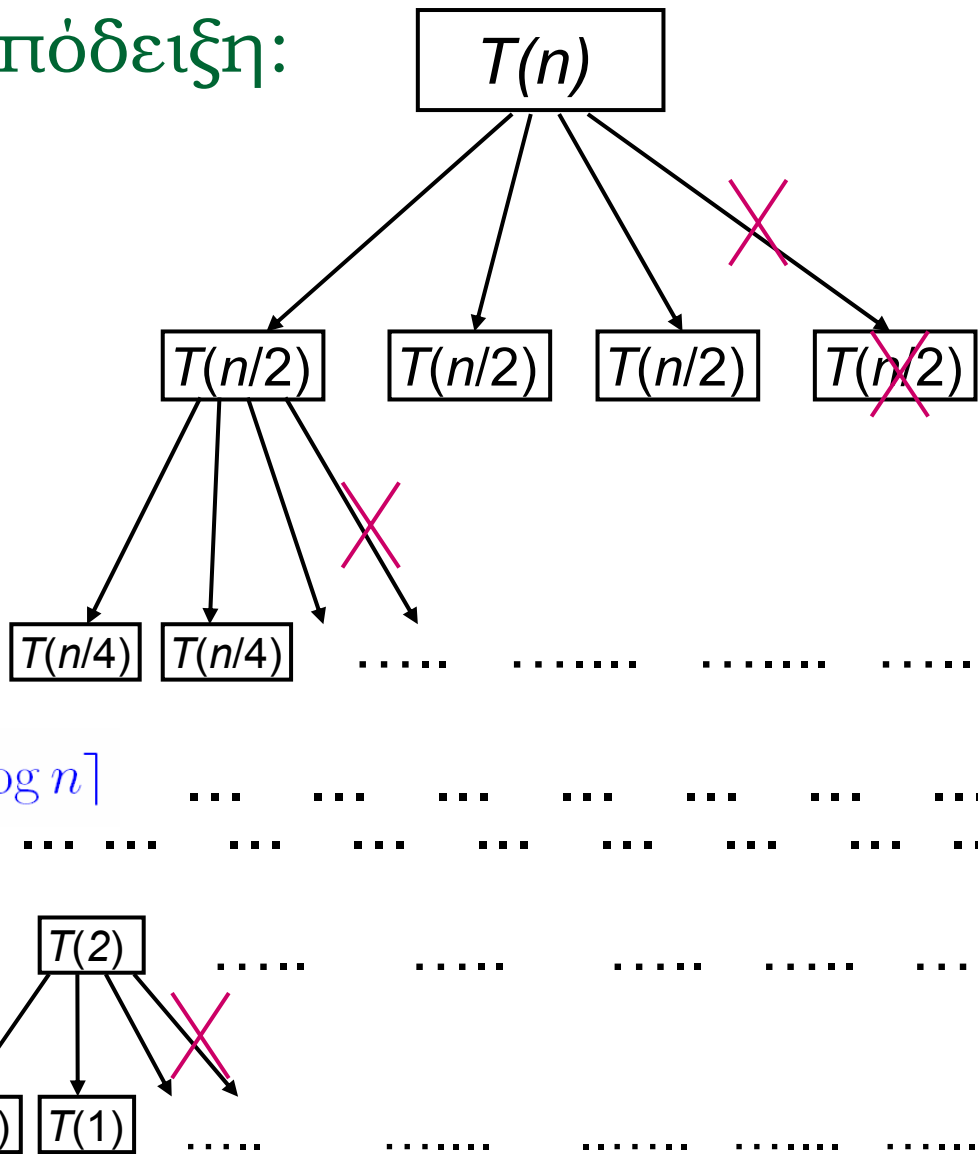
$$X Y = ac \cdot 2^n + [(a - b)(d - c) + ac + bd] 2^{\frac{n}{2}} + bd$$

Πολυπλοκότητα Βελτίωσης

$$T(n) = \begin{cases} a & , \text{για } n = 1 \\ 3T\left(\frac{n}{2}\right) + cn & , \text{για } n > 1 \end{cases}$$

$$T(n) = O(n^{\log_2 3}) = O(n^{1.59})$$

Απόδειξη:

$+ cn$

$+ 3 c(n/2)$

$+ 9 c(n/4)$

$+ 3^{(k-1)} c(n/2^{(k-1)})$

Χρον.
πολ/τα

$< 2 \cdot (3/2)^k cn$

$\leq 6 \cdot (3/2)^{(\log n)} cn$

$= O(n^{\log 3})$

Συνολικά: $O(n^{\log 3})$

Υψος
δένδρου

$k = \lceil \log n \rceil$

3^k 'φύλλα', χρονική πολυπλ/τα $\propto 3^k = O(3^{\log n}) = O(n^{\log 3})$

Master Theorem

Αν $T(n) = aT(n/b) + O(n^d)$,

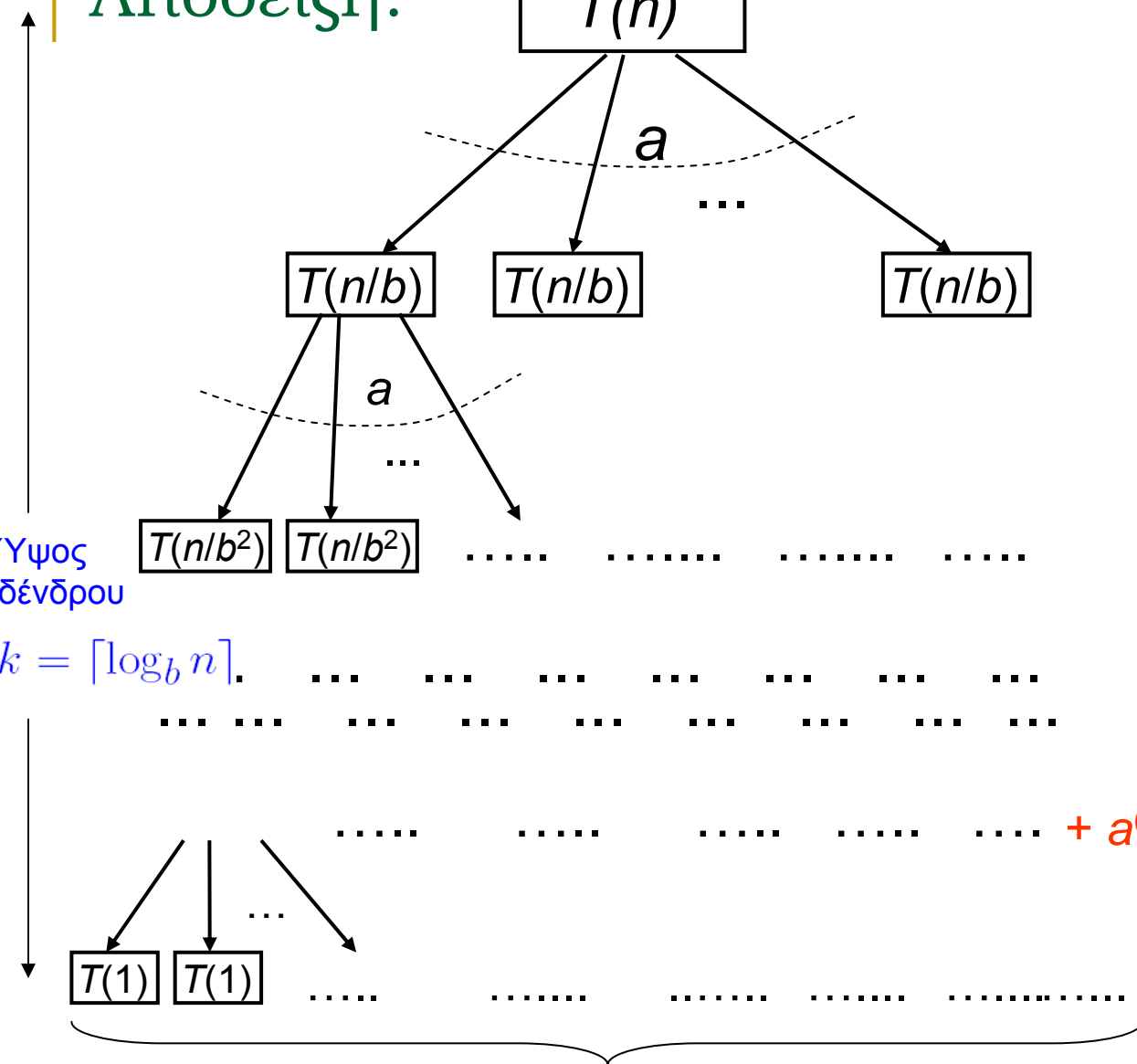
για θετικούς ακέραιους a, b, d

και $T(1) = O(1)$

ΤΟΤΕ:

$$T(n) = \begin{cases} O(n^d), & \text{αν } a < b^d \\ O(n^d \log n), & \text{αν } a = b^d \\ O(n^{\log_b a}), & \text{αν } a > b^d \end{cases}$$

Απόδειξη:

$$\begin{aligned}
 &+ cn^d \\
 &+ a c(n/b)^d \\
 &+ a^2 c(n/b^2)^d \\
 &\dots \\
 &+ a^{(k-1)} c(n/b^{(k-1)})^d
 \end{aligned}
 \left. \begin{array}{l} \\ \\ \\ \\ \\ \end{array} \right\} \begin{array}{l} \text{Χρον.} \\ \text{πολ/τα} \\ \\ \\ \\ \end{array}$$

$$\leq cn^d \sum_0^k (a/b^d)^k = S$$

$$S = \begin{cases} O(n^d), & \text{αν } a < b^d \\ O(n^d \log n), & \text{αν } a = b^d \\ O(n^{\log_b a}), & \text{αν } a > b^d \end{cases}$$

a^k 'φύλλα', χρονική πολυπλ/τα $c \cdot a^k = O(a^{\log_b n}) = O(n^{\log_b a}) = O(S)$

Εύρεση Μέγιστου Κοινού Διαιρέτη (gcd)

Δεν είναι λογικό να ανάγεται στο πρόβλημα εύρεσης πρώτων παραγόντων γιατί αυτό δεν λύνεται αποδοτικά.

Απλός αλγόριθμος: $O(\min(a,b))$

```
z := min(a, b);  
while (a mod z ≠ 0) or (b mod z ≠ 0) do z := z - 1;
```

Αλγόριθμος με αφαιρέσεις: $O(\max(a,b))$

```
i := a; j := b;  
while i ≠ j do if i > j then i := i - j else j := j - i;  
return (i)
```

Αλγόριθμος του Ευκλείδη: $O(\log(a+b))$

```
i := a; j := b;  
while (i > 0) and (j > 0) do  
  if i > j then i := i mod j else j := j mod i;  
return (i + j)
```

Εύρεση Μέγιστου Κοινού Διαιρέτη (gcd): υλοποίηση με αναδρομή

Αλγόριθμος με αφαιρέσεις: $O(\max(a,b))$

```
if a=b then GCD(a,b) := a
else if a>b then GCD(a,b) := GCD(a-b, b)
else GCD(a,b) := GCD(a, b-a)
```

Αλγόριθμος του Ευκλείδη: $O(\log(a+b))$

```
if b=0 then GCD(a,b) := a
      else GCD(a,b) := GCD(b, a mod b)
```


Πολυπλοκότητα Ευκλείδειου Αλγορίθμου

- $O(\log \max(a,b))$: σε κάθε 2 επαναλήψεις ο μεγαλύτερος αριθμός υποδιπλασιάζεται (γιατί;)
- $\Omega(\log \max(a,b))$: για ζεύγη διαδοχικών αριθμών Fibonacci F_{k-1}, F_k , χρειάζεται k επαναλήψεις, και $k \approx \log F_k$, αφού $F_k \approx \varphi^k / \sqrt{5}$, $\varphi = (1 + \sqrt{5})/2$ (φ η χρυσή τομή).
- Άρα η πολυπλοκότητα του Ευκλείδειου είναι $\Theta(\log \max(a,b)) = \Theta(\log (a+b))$

Επεκτεταμένος Ευκλείδειος Αλγόριθμος

- Εκφράζει τον $\gcd(a,b)$ σαν γραμμικό συνδυασμό των a και b
- Επιτρέπει την **εύρεση πολλαπλασιαστικού αντιστρόφου** στην αριθμητική modulo n :
αν $\gcd(a,n)=1$ τότε Ext. Euclid δίνει κ, λ : $\kappa a + \lambda n = 1$
- Άσκηση: σχεδιάστε και υλοποιήστε τον επεκτεταμένο Ευκλείδειο αλγόριθμο

Ύψωση σε δύναμη

```
power(a, n)
  result := 1;
  for i := 1 to n do
    result := result*a;
  return result
```

Πολυπλοκότητα: $O(n)$ – εκθετική! (γιατί;)

... με επαναλαμβανόμενο τετραγωνισμό (Gauss)

```
fastpower(a, n)
  result := 1;
  while n>0 do {
    if odd(n) then result:=result*a;
    n := n div 2;
    a := a*a
  }
  return result
```

Ιδέα: $a^{13} = a^{1 \cdot 2^3 + 1 \cdot 2^2 + 0 \cdot 2^1 + 1 \cdot 2^0}$

Πολυπλοκότητα: $O(\log n)$ - πολυωνυμική

Αριθμοί Fibonacci

0, 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, ...

$$F_0 = 0, F_1 = 1$$

$$F_n = F_{n-1} + F_{n-2}, n \geq 2$$

Πρόβλημα: Δίνεται n , να υπολογιστεί το F_n

Πόσο γρήγορο μπορεί να είναι το πρόγραμμά μας;

Αριθμοί Fibonacci – αναδρομικός αλγόριθμος

$F(n)$

```
if (n<2) then return n  
else return F(n-1)+F(n-2);
```

- Πολυπλοκότητα: $T(n) = T(n-1) + T(n-2) + c$, δηλ. η $T(n)$ ορίζεται όπως η $F(n)$ (συν μια σταθερά), οπότε:

$$T(n) > F(n) = \Omega(1.618^n)$$

Αριθμοί Fibonacci – καλύτερος αλγόριθμος

F(n)

```
a:=0; b:=1;
```

```
for i:=2 to n do
```

```
    c:=b; b:=a+b; a:=c;
```

```
return b;
```

- Πολυπλοκότητα: $O(n)$

Αριθμοί Fibonacci – ακόμα καλύτερος αλγόριθμος

Μπορούμε να γράψουμε τον υπολογισμό σε μορφή πινάκων:

$$\begin{bmatrix} F(n) \\ F(n-1) \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ 1 & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} F(n-1) \\ F(n-2) \end{bmatrix}$$

Από αυτό συμπεραίνουμε:

$$\begin{bmatrix} F(n) \\ F(n-1) \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ 1 & 0 \end{bmatrix}^{n-2} \begin{bmatrix} 1 \\ 1 \end{bmatrix}$$

Και ο αριθμός των *αριθμητικών πράξεων* μειώνεται σε $O(\log n)$.

Χρόνος εκτέλεσης αλγορίθμων

- Θεωρήστε 4 προγράμματα με αριθμό βημάτων $O(2^n)$, $O(n^2)$, $O(n)$, και $O(\log n)$ που το καθένα χρειάζεται 1 δευτερόλεπτο για να υπολογίσει το $F(100)$.
- Πόσα δευτερόλεπτα θα χρειαστούν για να υπολογίσουν το $F(n)$;

	$c \cdot 2^n$	$c \cdot n^2$	$c \cdot n$	$c \cdot \log n$
F(100)	1	1	1	1
F(101)	2	1.02	1.01	1.002
F(110)	1024	1.21	1.1	1.02
F(200)	???????	4	2	1.15

Πρώτοι αριθμοί και κρυπτογραφία

Υπολογιστικά προβλήματα σημαντικά για κρυπτογραφία:

- **Primality testing**: Δίνεται ακέραιος n . Είναι πρώτος;
 - **Σχετικά εύκολο**. Ανήκει στο P όπως έδειξαν σχετικά πρόσφατα (2002) προπτυχιακοί Ινδοί φοιτητές.
- **Factoring (παραγοντοποίηση)**: Δίνεται ακέραιος n . Να βρεθούν οι πρώτοι παράγοντες του.
 - Δεν ξέρουμε αν είναι εύκολο ή δύσκολο. *Πιστεύουμε ότι είναι υπολογιστικά δύσκολο* (ότι δεν ανήκει στο P), αλλά όχι τόσο δύσκολο όσο τα NP-complete προβλήματα.
 - Για **κβαντικούς υπολογιστές** (που δεν έχουμε ακόμα καταφέρει να κατασκευάσουμε) είναι **ευεπίλυτο**.

Κρυπτογραφία δημοσίου κλειδιού

- Συναρτήσεις **μονής κατεύθυνσης** (one-way functions): *εύκολο να υπολογιστούν δύσκολο να αντιστραφούν*
- Κρυπτογραφία **δημοσίου κλειδιού** (κατάργησε την ανάγκη ανταλλαγής κλειδιών!): στηρίζεται στην ύπαρξη τέτοιων συναρτήσεων.

- **Κρυπτοσύστημα RSA** [Rivest-Shamir-Adleman, 1977]
συνάρτηση κρυπτογράφησης: $c = m^e \bmod n$

Ασφάλεια RSA: δεν υπάρχει (ελπίζουμε, χρειαζόμαστε απόδειξη!) αποδοτικός τρόπος υπολογισμού του m δεδομένων των c , e , και n , αν n είναι σύνθετος (...εκτός αν γνωρίζουμε **παραγοντοποίηση** του n)

Δηλαδή *η συνάρτηση κρυπτογράφησης RSA είναι μονής κατεύθυνσης* (είναι;)

Κρυπτοσύστημα RSA (i)

- Για να στείλει η A (Alice) στον B (Bob) ένα μήνυμα m :
- Ο B διαλέγει 2 μεγάλους πρώτους αριθμούς p και q , υπολογίζει το γινόμενο $n = pq$, και διαλέγει επίσης ακέραιο e σχετικά πρώτο με το $\varphi(n) = (p-1)(q-1)$.
- Ο B στέλνει στην A τα n και e (δημόσιο κλειδί του B)
- Η A στέλνει στον B την τιμή $c = m^e \bmod n$ (κρυπτογράφημα).
- Ο B υπολογίζει $m = c^d \bmod n$ όπου $d = e^{-1} \pmod{\varphi(n)} \Leftrightarrow de = 1 \pmod{\varphi(n)}$ (ο d είναι το ιδιωτικό κλειδί του B)

Κρυπτοσύστημα RSA (ii)

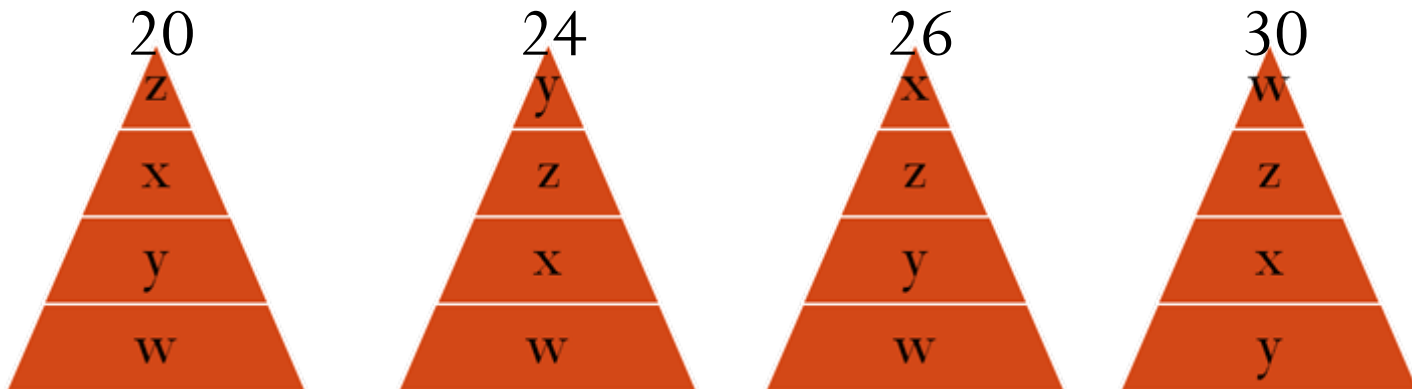
- Ορθότητα RSA: $c^d = m^{ed} = m^{k\varphi(n)+1} = m \pmod{n}$.
- Παράδειγμα συστήματος RSA: $p=11$, $q=17$, $n=187$, $e=21$, $d=61$, $m=42$, $c=9$
- Η ασφάλεια του RSA στηρίζεται στην (εκτιμώμενη, δεν υπάρχει ακόμη απόδειξη!) **υπολογιστική πολυπλοκότητα της παραγοντοποίησης** (factoring).
- Η λειτουργία του RSA στηρίζεται σε *αποδοτικούς αλγόριθμους* για: **primality testing** (Miller-Rabin), **ύψωση σε δύναμη modulo n** (επαναλαμβανόμενος τετραγωνισμός) και **εύρεση αντιστρόφου modulo $\varphi(n)$** (επεκτεταμένος Ευκλείδειος).

Ψηφοφορίες (social choice)

- **Εκλογές** (βουλευτικές, πρυτανικές ;-))
- Λήψη αποφάσεων σε εταιρείες, οργανισμούς,...
- Χρήση στον **παγκόσμιο ιστό**:
 - ιστοσελίδες "ψηφίζουν" ιστοσελίδες δείχνοντας σε αυτές
 - χρήστες "ψηφίζουν" ιστοσελίδες ανάλογα με τον χρόνο που ξοδεύουν σε αυτές
- **Κοινωνικά δίκτυα** (social networks)
 - friends, followers

Ψηφοφορίες (social choice)

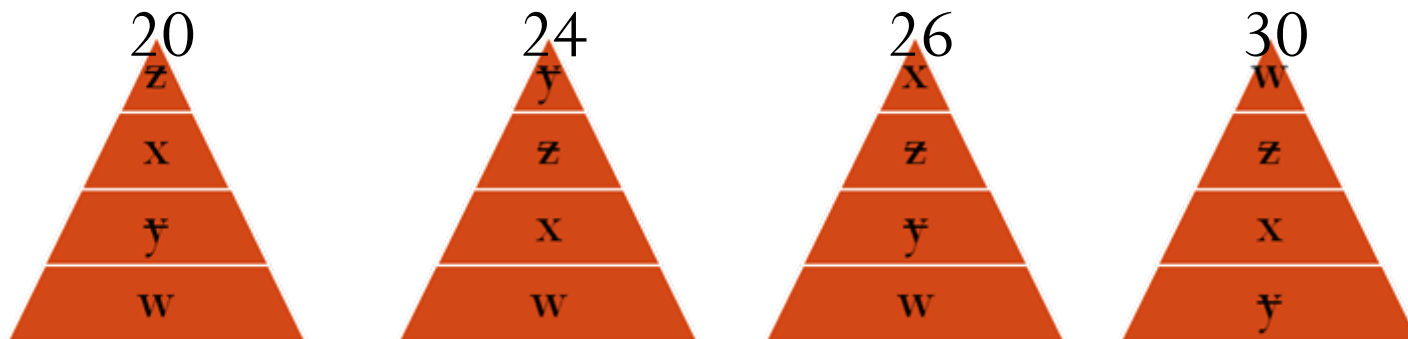
- Πληθώρα εκλογικών συστημάτων
- Το πλειοψηφικό δεν είναι πάντα δίκαιο:

- Ο νικητής υποστηρίζεται μόνο από το 30%
- Είναι τελευταία προτίμηση για το 70% !

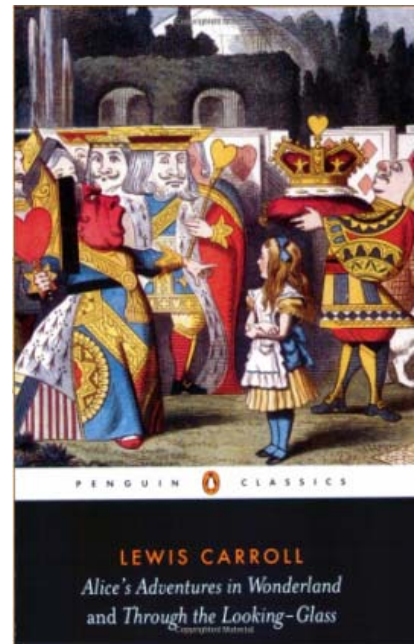
Ψηφοφορίες: κι άλλα παράδοξα

- Και το "απόλυτο" πλειοψηφικό παρουσιάζει παράδοξα:
 - οι **x**, **w** περνούν στον 2^ο γύρο
 - ο **x** κερδίζει με 70%, παρ'όλο που 74% προτιμούν τον **z** από τον **x** (ο **z** έφυγε από τον 1^ο γύρο!).

Ψηφοφορίες: υπολογιστικές προκλήσεις

- Δικαιότερα συστήματα μπορεί να απαιτούν πολύ μεγάλο χρόνο υπολογισμού του νικητή (**υπολογιστικά απρόσιτο**)
 - για το σύστημα του Dodgson (γνωστός και ως **Lewis Carroll**, 19^{ος} αιώνας) το πρόβλημα είναι **πλήρες** για μια κλάση πολυπλοκότητας ευρύτερη της **NP**
- Θέλουμε ο υπολογισμός του νικητή να είναι **υπολογιστικά προσιτός**

Ψηφοφορίες: υπολογιστικές προκλήσεις

- Θεώρημα **Gibbard- Satterthwaite (1973)**:
«Πέρα από κάποιες τετριμμένες περιπτώσεις, όλα τα συστήματα ψηφοφορίας είναι χειραγωγήσιμα (εκτός αν είναι δικτατορικά)!»
- Θέλουμε η χειραγωγήση να είναι δύσκολη
(**υπολογιστικά απρόσιτη**)

Μη συνεργατικά παίγνια

- **Παίκτες** (agents: χρήστες, οντότητες λογισμικού, συστήματα) ανταγωνίζονται, συνήθως για διεκδίκηση πόρων
- Κάθε παίκτης αποφασίζει **μόνο τη δική του** στρατηγική
 - στόχος: **ελαχιστοποίηση ατομικού κόστους**
- Το ατομικό κόστος εξαρτάται από τις στρατηγικές **όλων**

Μη συνεργατικά παίγνια

- **Ισορροπία Nash:** κανείς **δεν βελτιώνει** το ατομικό του κόστος αλλάζοντας μόνο τη δική του στρατηγική.
 - **Nash (1952):** απέδειξε ότι **πάντα** υπάρχει τέτοια ισορροπία (αλλά μπορεί να είναι μεικτή – mixed).
 - Η ισορροπία Nash αποτελεί **«λύση» του συστήματος:**
*αν οι παίκτες συμπεριφερθούν **στρατηγικά** και **λογικά** και έχουν στη διάθεσή τους **πλήρη γνώση** και **επαρκή χρόνο**, τότε καταλήγουν σε μία ισορροπία Nash.*

Ισορροπία Nash

- **Δίλημμα φυλακισμένων**: συλλαμβάνονται δύο διαρρήκτες, συνεργάτες σε μεγάλη κλοπή. Κρατούνται σε χωριστά κελιά **χωρίς επικοινωνία**

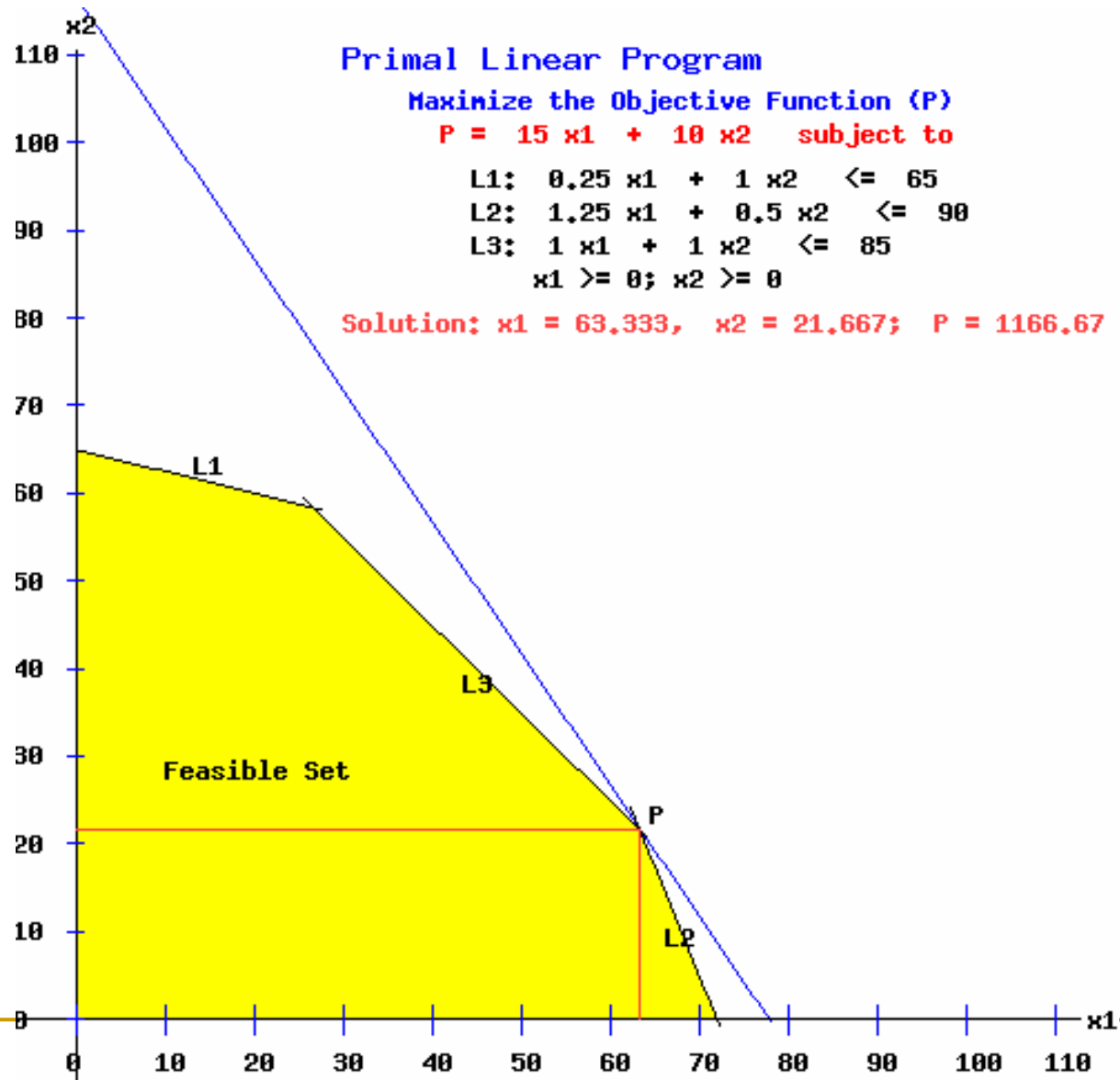
	Ομολογεί B	Δεν ομολογεί B
Ομολογεί A	5, 5	0, 15
Δεν ομολογεί A	15, 0	1, 1

- Αποτέλεσμα: αμφότεροι **ομολογούν!**
- Ισορροπία Nash **δεν βελτιστοποιεί** συνολικό αποτέλεσμα

Ισορροπία Nash: ερωτήματα

- **Τίμημα αναρχίας**: πόσο "άσχημα" μπορεί να συμπεριφερθεί το σύστημα; Λόγος συνολικού κόστους χειρότερης ισορροπίας προς βέλτιστη συνεργατική λύση
[Koutsoupias, Papadimitriou, 1999]
- Μπορούμε να βρούμε την "χειρότερη" ισορροπία; Οποιαδήποτε ισορροπία; σύμφωνα με ισχυρές ενδείξεις **δυσεπίλυτο** πρόβλημα: πλήρες για την κλάση PPAD.
[Daskalakis, Goldberg, Papadimitriou, 2005]
[Chen, Deng, 2005]
- *«If your laptop can't find it, neither can the market!»*
- Kamal Jain (Microsoft Research)

Linear Programming

Επιτυχίες-σταθμοί Θεωρίας Αλγορίθμων και Πολυπλοκότητας

- **Linear Programming**
[Dantzig - von Neumann, 1947, Khachiyan, 1979, Karmakar, 1984]
- **Fast Fourier Transform**
[Cooley-Tukey, 1965 (αλλά και Gauss, 1805)]
- **NP-πληρότητα** [Cook-Karp, 1971-72]:
αδυναμία αποδοτικής επίλυσης πολλών σημαντικών προβλημάτων
- **Κρυπτογραφία δημοσίου κλειδιού**
[Diffie-Hellman, Rivest-Shamir-Adleman, 1976-77]

Επιτυχίες-σταθμοί Θεωρίας Αλγορίθμων και Πολυπλοκότητας

- **Pagerank** (Google)
[Page-Brin-Motwani-Winograd, 1995-99]
- **Κβαντικοί υπολογισμοί** [Shor, 1996]:
παραγοντοποίηση σε πολυωνυμικό χρόνο
- Θεώρημα **PCP**, **μη-προσεγγισιμότητα**
[Arora-Feige-Goldwasser-Lund-Lovasz-Motwani-Safra-Sudan-Szegedy, 1992-98]
- **Δυσκολία** υπολογισμού **ισορροπιών Nash**
[Goldberg-Daskalakis-Papadimitriou, Chen-Deng, 2005]

Συμπεράσματα

- Πολλά σύγχρονα συστήματα στηρίζονται στην ταχύτητα υπολογισμών που επιτυγχάνεται μέσω αποδοτικών αλγορίθμων.
- Η υπολογιστική δυσκολία ορισμένων προβλημάτων (π.χ. **factoring**) μπορεί να είναι επιθυμητή (κρυπτογραφία, εκλογές).
- Τα μαθηματικά είναι πάντα επίκαιρα!